

Bolandi mino (kisi) ya bopesi bokasi (Antirétroviral)

Ekomami na Bronner Gonçalves

Bokeyi liboso ya bolandi mino (kisi) ya bopesi bokasi na nzoto mpona bato baye bazali na VHI (ART) ezaliki sango malamo wuta babanda boyekoli kimonganga. Bolandi kisi yango ezali kaka mpona bokono ya VIH/SIDA. Esengeli yambo toyeba ete; Kisi yango ezali mpona kobikisa te to pe ezali na suka ya bomeli yango te. Atako bongo, kisi yango ebongola bokeyi liboso ya VIH/SIDA.

Mino yango ya antirétroviraux esalema pona bitapi ya VIH oyo bikoki kokoma. Ba inhibiteurs nucléosidiques ya transcriptase reverse, ba inhibiteurs non nucléosidiques ya transcriptase reverse, ba inhibiteurs ya protéase na ba inhibiteurs ya basangisi mpe ya kokota, bizali maboke minene ya bakisi yango ya botelemeli VHI.

Ba analogues nucléosidiques bizali liboke ya liboso ya ba antirétroviraux oyo basalelaka yango mingi na mibu tuku mwambe.

Kasi, Bato ya bokono ya VIH yango babandaki koyoka nzoto makasi na kati ya mibu tuku libwa, na tango oyo ba minganga babandi kosangisa na mbala moko lolenge ya bakisi mibale to koleka ya VIH.

Yango wana, bosangisi bakisi yango ebengami, « cocktails » ya ba kisi, ezali makasi koleka kosalela kisi se moko oyo soki omeli se yango moko, mikolobe

bizali koyikinisama na lombango mpe bazali kokoma na bokasi ya mikolobe VIH.

Lelo oyo, koleka mino tuku mibale ekomi kofuta paku, na kati wana tokuti mpe ba antirétroviraux oyo basalelaka yango moko to oyo basalelaka na bosangisi na bakisi misusu.

Mpe, na botali na oyo elekaka epayi ya bato ya bokono na ba lopitalo, lotiliki ya virus na ngambo ya cellules CD4+elakisi ete soki tokoki kobanda komela kisi antirétroviral to soki esengeli kopusa yango pona mikolo oyo ezali koya, mpo ete esengeli totala mpe mabe ya kokolisa SIDA na mobulu oyo ya ngenge mpe botelemi makasi ya mikolobe na mikolo mizali kolanda soki ozwi mino yango.

Mingi mingi, ezali mwa pasi mpona bato ya mboka mosusu oyo bazali na bizaleli ya ndenge na bango, basosola ete bato oyo bazwi mikolobe ya VIH, bazali esengeli na bango nyoso kaka te balanda mino ya VIH sasayipi. Na ngambo mosusu, bato oyo bazali kobanga bokono ya VIH bakoki mpe kobanga kozwa ba antirétroviraux bakanisi ete soki bazali kolanda mino yango elingi kolakisa ete bakomi pene ya suka ya bomoyi na bango. Kasi, esengeli koyeba ete ezali lokuta.

Misusu bazali kokanisa ete soki bazali komela ba antirétroviraux bokoki lisusu kosala mosala te mpo ete esengeli na bango bafanda bangonga ebele na lopitalo mpona batia bango bakisi yango na misisa. Tolobi lisusu ete yango ezali lokuta mpo ete ba antirétroviraux ezali ya ba mbuma, bamelaka yango na monoko, moto oyo azali komela yango akoki kokoba kosala nyoso lokola yambo ya kobanda komela mino.

Na sima ya tango boni ba antirétroviraux esengeli kobongola bopesi yango ?
Soki tozwi 50%, ba mino yango esengeli kobongola yango na mobu ya liboso ya bozwi mino yango.

Makambo misato oyo mikoki kotinda kobongola bopesi mino epayi ya mokoni :

1. Soki mwa kokoso eye na sima ya bomeli mino (pulu pulu, kokoso na mutu, bokono ya eteni ya bololo ya libumu, bokutwami makasi ya makila mpe misusu.
2. Soki kisi esimbi te.
3. Ngenge makasi ya mono oyo ekoki kotungisa mikolo mizali koya.

Atakutu soki mino (antirétroviraux) masungi bato ya bokono ya VIH bakoba kozala na bomoyi mikolo ebele kasi, motuya ya boteki yango nde ezali kopekisa bato bazwa yango na mikili ya bozwi moke.

Na 2006 kolandisa 39,5 millions ya bato bazalaki na VIH na mokili mobimba mpe mingi na bango bazwami na mikili ya bozwi moke. Bato moke kati na bang onde bazali na makoki ya kosomba mino (antirétroviraux). Mino yango ezali na tina mingi mpona bato.

Soki bato oyo bazali na VIH bazangi makoki ya kozwa ba antirétroviraux, elikya na bango ya kowumela na mokili ekokutolama.

Translate to lingala by TSHIAMALA mirevcr@yahoo.fr